

SZEKELY HIRLAP

POLITIKAI S VEGYESTARTALMU KÖZLÖNY.

KIADÓ-HIVATAL: Az ev. ref. főiskola nyomdájában. SZERKESZTŐI SZÁLLÁS NAGY-KÖZ ELEJE.	Hirdetési ár: Három hasábos garmond sorért, vagy annak helyéért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 kr. és minden beiktatásért külön 30 kr. o. é. bélyegdíj. — Három hasábos nyilttéri sorért 20 kr. o. é. Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal. Pesten, Zeisler M. hirdetést közvetítő intézete, Királyutca 60-ik sz., és J. Haasenstein és Vogler Bécsben (Wollzeile 9-dik sz.)	Megjelenik e lap minden szerdán és szombaton, reggel, NAGY FÉLÉVEN. ELŐFIZETÉSI ÁR Negyedévre 1 frt 30 kr. Félévre 2 „ 50 „
---	---	---

Pax nobiscum!

II.

Maros-Vásárhely, sept. 14.

Azok után, melyeket egy közelebbi alkalommal a városi, küszöbön álló követválasztásra nézve, a két párthoz együttesen fordulva, leplezetlenül elmondék: azt hiszem most, midőn csak is saját pártunkhoz van pár szavam, az őszinteséget és leplezetlenséget még sokkal nagyobb mértékben gyakorolhatom.

És itt mindennek előtt magát a vásárhelyi Deák-pártot kell, azon közönyért felelőssé tennem, melylyel e mondhatni legfontosabb politikai jog gyakorlására nézve mind ez ideig viselteték.

Nem a párt-gyűlézéseket, a szenvedélyes korteskedéseket, hanem a párt-szerű egyetlen alkalommal való manifestációt értem. Mert remélem multkori indítványomat senki sem magyarázta úgy, hogy egyáltalán elvet vallók egysége: nem bizhatja magát a jó szerencsére, hanem közmegegyezés útján kell, hogy magát elhatározza — s épen e kérdésre nézve: hogy magának követjelöltet tüzzön ki.

De pártunk, legalább nyilvánosan, ezt sem tette meg eznapig. Hallunk ugyan két-három jobboldali követjelölről is; olvassuk ugyan itt-ott a lapokban: „a marosvásárhelyi Deák-párt jelöltje ez, vagy az, vagy amaz“, — sőt egyik-másik ellenzéki lap már gunyt is üz belőlünk, hogy anynyi itt a „hires“ ember, hogy se’ szeri se’ száma, de párt-szerű fellépést, de együttes határozatot, de közmegegyezés folytán kitűzött jelöltet még nem láttunk, nem hallottunk.

És, hogy ha az a 2—3 jelölt mind-edig csak hallomásilag existálna: ebben sem látnánk még nagy szerencsétlenséget — de (megbocsásson a t. szerkesztő ur) úgy vesszük észre: a dolog már több az „újságírók“ szóbeszédénél. Mintha mozgogna már valami itt-miközöttünk s mintha nem egy, hanem két sőt három felé tartana a mozgás...

Ez pedig így alig ha jól van!

Ha mi, akár hányan vagyunk, de mint párt akarjuk magunkat tekintetni; ha politikai tényezőkként akarunk hazánk ügyeiben szerepelni; ha az országért s

nem saját magunkért akarjuk követünket megválasztani s magunkat követté választatni: akkor — megbocsásson nekem A. is B. s még C. is D. is — jelöltünk kitűzésében s jelöltül való fölléptünkben csak is a pártot, csak is a hazát és országot lehet szem előtt tartanunk. Én becsülök mindenkit; a törekvést, a szükségét méltánylom ott és úgy, a hol s a mennyire lehet — de nem az országos ügy rovására.

Meg is vagyok győződve, hogy az emlegetett jelöltek közül akár az egyik, akár a másik, s ha a párt úgy kívánja: akár mindenik készségesen visszalép a térről, ne hogy maga-megával az ügyet, s ezuttal a pártot buktassa meg. Nem képzelek legalább oly magáról megfélemedezett férfit, ki Deák-pártinak merje magát nevezni, ha erre — a párt érdekében — készségesen nem vállalkozik. Nem tudom nem akarom hinni, hogy közöttünk olyan akadjon, ki saját személyeért az elvet tegye kockára — ellenben bizom hozzá, hogy vagyunk elegenden kik az elvért odaadnók saját személyünket.

Ugy légyen! — s azért minél előbb szeretném épen az emlegetett jelöltek egy részének saját ajkáról hallani a párt-conferentián, hogy: ki a vivát?!

Pax nobiscum!

L—i A—s.

Választási mozgalmak.

A marosvásárhelyi követválasztás kérdésében a következőket constatálja a K. K.

E hó 13-án a Deák-párt tagjai közül többen baráti összejövetelt tartván, a követválasztás kérdése felett tanácskoztak.

Tudva lévén, hogy gr. Rhédey István és gr. Toldalagi Mihály akarnak követek lenni, mindketten deák-párti programmal s mindketten e párt tagjaiból birván pártolókat, azon kérdés merült fel, szükséges e a pártnak összegyűlni, s a kettő közül valamelyik vagy egy harmadikat jelölni? avagy célszerűbb szabad kezet hagyni a párt egyes tagjainak, s ott hagyni a két egyént, kik mellett a párt megoszlott, hogy egymással birkozzanak meg.

Jelen körülmények szerint az utóbbi látszott célszerűbbnek, az tudniillik, hogy maga az összes párt ne vegyüljön e harcba azon esetre, ha a baloldal fellépése által a pártra nézve veszélyt nem lát; de ha a baloldali agitatio nagyobb mérvet találna venni, akkor hivatásnak ösze a törvényhatóság deák-párti érzelmű nevezetesebb tagjai, mind a két képviselő concurens pártolói közül, kik most személyi kérdésnél eltérhetnek ugyan, de csak azon egy pártnak hű tagjai, s akkor ugyan a párt határozzon egyik vagy másik, vagy egy harmadik jelölt felett; fel-

levén tehető, hogy a párt többségének kívánára, mely a baloldali agitatioja által indokolta lenne, akármelyik visszalépik.

Igy tehát maga a párt egyelőre hagyja a párt két tagját s a pártolókat egymással birkozni, miután a concurrensok közül egyik sem bir a másik felett valami oly föltölbb előnnyel, mely a párt fellépését a másik ellenében indokolná, ellenben mindkettőről bizvást feltehető, hogy Deák-párt zászlója alatt a képviselőházban is tehetségekhez képest kötelességüket híven teljesítendik.

— A marosvásárhelyi baloldalt s különösen Bereczki Sándort meglecseztette közelebből a Magyar Polgár, hogy miért nem mozog — illetoleg miért nem vallat magával ismételve kudarcot? A leczke főtemáját azon sajátosságok eljárási képezé, mely szerint egy részükről jobboldalnak elismert jelölt javára a működés terétől távol tartják magukat. Bereczki Sándor úgy látszik szívére vette a „mester“ (— Mátrai Ernő vagy Molnár Antal!) szavait s most egy nyomtatványban értésünkre adja, hogy ő „a marosvásárhelyi balpártnak“ alsó kerületi képviselőjelöltje. Örülünk, hogy szerencsénk van hozzá, legalább tudjuk, ki fog közülök ezuttal megbukni.

Bereczki Sándor különben már a mult követválasztás alkalmával részesült e szerencsében, de úgy látszik neki „nem elég egy süttetből egy lepény“ — a Magyar Polgár — tetszéseért a másikba is beleharap.

Különben e „kiáltvány“-ból azt is megértheti — a ki eddig más véleményben talált volna lenni —, hogy Bereczki Sándor sem „rangkóros“, sem „szolgalelek“; az ő „jutalma“ megválasztása esetére nem „rang“, nem „kegyzöld“, hanem „a balközép győzelmével kivívott országos jólét.“ Mihelyt tehát Bereczki Sándor ur meg lesz választva: az Andrási-miniszterium és a Deák-párt megbukik: Tisza-Ghyeczy-miniszterium alakul, az ország boldogul — de „kegyzöld“ nélkül. Lám! nem is tudtuk, hogy ily nagy ember van közöttünk. Hiába, a jó pap holtig tanul...

Tehát újongj hazám! boldogságod már csak e hó 27-éig mulik, akkor mindjárt megkapod Bereczki Sándor kezeiből.

VIDÉK.

Görgény-Szt-Imre, sept. 15. 1869.

Az irigy sors mostoha látogatásaitól, melyek a közel multban édes hazánkra nehéztettek, a ref. egyházak sem voltak megkímélve, együtt omlott vérük a haza szent vérével, együtt sirták át ennek balvégzetes napjait, vagy vágattak ki a létezők sorából. Ismeretes lévén: feles virágzó egyházaink elenyészte, míg mások a viszonok csapásaitól még mind szédelegve: a lét vagy enyészett közt haboztak. Ez utóbbiak közé sorozhatom némileg a görgény-szt-imrei ev. ref. egyházat is, mert ha romladozott középületeit a vallás iránti hideg közönyt, az erkölcs laza voltát s általában a népet hatalmába ejtett apathiat tekintem: igen is az enyészett szelének távoli zugását észlelhetem, de lássunk pár komoly vonást az egyház köréből: a szellemi élet tüzhelye az iskola mindamellett, hogy a tanítót sem vala képes befogadni csinos számú gyermekeivel — összeomlással fenyegetett; a ha-

rangláb csak kegyelemből állt még fenn; a templom-korlát egy nagy felkiáltó jel; a templom fedele szabad utat enged az eső és más elemek gyakori barátságtalan szeszélyeinek és menyezete megünva a majdnem 200-os helytállást, alakivánkozott, mi meg is történhetett volna ép akkor, midőn a hivek reményt, vigaszt és bátorságot meríteni sereglettek egybe. Ez — hogy mást ne is említek — az álláspont, melyet ez egyház elfoglalt ezelőtt pár évvel, csak mint sötét mellék darabot teszem hozzá még: szegény nép, szegény megye.

Megyéinknek tehát elengedhetlenül buzgó pártfogásra volt szüksége, mely szóval és ténnyel az önbizalmi erőt visszaidézzé, a kébleket s az égető sebeket gyógyítsa. Örömmel jelezhetem, hogy ily üdvös pártolást valánk szerencsések nyerni mtgs Macskási Ferencz urban. Most tisztelt jeles hazánkfa ritka jótéteményeinek ciklusát azzal nyitá meg, hogy 1865-ben egyházunk díszes iskolát nyert, e fényes tettet gyorsan követé más, meg más, úgy, hogy a romok megelevenedtek, a rozszant, enyésző-félben létező építmények helyét újak, díszesek helyettesítik. És most ott díszleg ez imaház a maga egyszerű evangéliumi méltóságában tornyával (mi merőben ujonan épült) csinos fedélzetével és tetszetős környezetével, mint kétségbevonhatlan örök-élő tanuja, jeles hazánkfa nemeslelkületének, fennkölt jellemének és áldozatra kész szívének!

Meleg buzgalommal osztozott e mecenaskodásban ünnepelt jöltevők szeretett neje gr. Grundemann Julia urnó is. Kimondhatlan édes örömmel szemléltém a nemes versenyt, mely a szerető házasság felek közt kifejtett, csak hogy ez elesett megyén segéljenek. A kegyes grófnő magára vállalni méltóztatott a kéregetés nem kedves munkáját, ívet nyitott, melyet nem sokára résztvevők nevei ékesítének; de ki is birt volna ellentállni, a helyzet komolyságát behatólag ecsetelő bájos szavaknak?!

E helyütt — úgy vélem nem követendek el szerénységet, — ha megemlítem, egyszerűsmind a közelebbi kegyes adakozók névsorozatát, kik megyénk új lendületére befolytak: gr. Teleki Sámuel adományozott 100 frtot, gr. Teleki Ilona 10 frt, b. Bornemissza Lipót 10 frt, közező gr. Teleki Domokos toronygombot (25 frt), Valaki 10 frt, id. Bethlen Gáborné 5 frt báró

Bánffy Endre 5 frt, mlt. Székely Károly ur 5 forintot.

A mindenható tartsa meg a kegyes adakozók, pártfogók becses életét, hogy élvezhessék soká a föld minden kincsénél becsesb jutalmat: a jó tett öntudalmát!! Fogadják a görgegy-sz. imrei ref. egyház őszinte osztatlan köszönetét.

Szláma Ferencz,
görgegyi ref. lelkész.

Rövid utasítás.

A házi állatokon jelenben járványos alakban mutatkozó száj- s köröm-fájásra nézve.)*

Ezen lobos — vérvegyi — kórnak fészke a szájtakhártyája, valamint a lábvégek, körömök. E két helyt mutatkozó fájdalom — legtöbbszörre együtt párosulva lépik föl.

A kórokat egyfelől a légkörben, mint ismeretlen gerjes tulajdonu befolyásban keresik sikertelenül, másfelől pedig ragály általi fertőzésnek is tulajdonítják azt.

A betegséget legkönnyebb felismerni: midőn ugyanis a fájós száju állat nem eszik, — mert nem ehetik; a száj szünetlen habzik s nyáladzik, — és ha benn a takhártyát vizsgáljuk, — mit egyébiránt az állat nehezen enged meg — azt fölötté veresnek s forrónak találjuk, — ez a kitörő szájfájásnak kórkepe. Épen úgy a lábfájást, a sántítást, lábvégek érzékenysége, a láboknak cserélgetett gyakori fel-felemelgetése, s az állatnak legtöbbet fekvése, elég nyíltan jelölik. Ha megvizsgáljuk a körömöket, azoknak felső karimáját, az ugynevezett pártát, valamint a köröm közti csatornát,

*) E gyakorlati utasítást, a megyei állatorvos urtól, bár székünk és városunk törvényhatóságilag terjeszti, czélszerűnek láttuk lapunk által is lehetőleg közkinccsé tenni.

a rendesnél forróbbnak, dagadtnak fogjuk találni; ezen lobos kórszak el szokott tartani 3—4 napot.

Szóban lévő betegség némelykor igen szelid; máskor ellenben épen olyan rosz jelleggel bír. Az első esetben, a szájúregben lévő piros, vérfoltos takhártyán mutatkozó hólyagcsák felfakadván, azokból tiszta sárga színű folyadék ürül ki, s a nyomon maradt sebecskék egy pár nap alatt beheggednek s ezzel kevés fáradság s költséges gyógykezelés nélkül is 8—10 nap alatt a betegség könnyen lefoly. Ellenkezőleg történik a dolog a második rosz nemű- s néha más betegséggel is — mind pl. lépfenével szövődhetett esetben. Ilyenkor a megháborított vérkeringésből folyólag — a szív s érverés, lélegzés — sokkal sebesebbek, s a rosszabbra ráismerhetünk az említett lázos tünetekből, a midőn mindezek az első jónemű betegségben alig lesznek észrevehetőek, — de emez második esetben a növekedett roszszal fokozódnak: és a mondott lobos jelenségek nem csak a szájtakhártyáján, hanem azonkívül a szomszéd részekben is t. i. ajkak-, pofák-, szemeken is észlelendők lesznek. Szintén úgy a szájbán képződött hólyagcsák a sárgás, tiszta szín helyett, kékes-vereset, — valamint a beltartalom zavaros véres folyadékot mutat föl; a hátramaradt fekélyek az okoszerű gyógykezelésnek is nehezen engednek, sőt néha az állat el is vesztet. A körömökön — hasonló szelid s rosz kórtünetek foroghatnak fönn.

Midőn e betegség mindenféle házi állatra, rag által is terjedőnek tapasztaltatik, — ugyanazért a beteg állatot az egészségéstől teljesen elkülöníteni szükség. Sínlődő állatnak tejét, vaját, húsát nem kell élvezni, mivel az embernek is betegséget szülhetnek azok.

TÁRCA.

Uti képek.

(Folytatás)

Az „Eolus“ postagőzős 2-án reggeli 10 órakor indult Fiumébe; a tudósok közül csak 100-an férhettek be. Irányát a tengerparti városok felé vette, hol időnkint kikötött s az olaszoktól nagy előzékenységgel fogadtatott. Kínálták a magyart mindenféle izletes gyümölcsessel. Pólat egészen bejárhatták. E gőzös másnap délután érkezett meg ünnepélyes fogadtatás közepett, Fiumébe. Mi 332-en 3-án délutáni 5 órakor indultunk meg a nemzeti zászlóktól díszített „Áfrikán“ Triest minden rangu s nemű lakója kísérték a hajóra s nézett meddig a láthatárról eltűntünk. A Bora meglehetősen fújt, a tapasztaltak vihárt jóslgattak. Én nemzeti szent jelvényünk alá állva, néztem a háborgó tengert s rajta közel a távolban feltűnedező vándorhajókat, melyek duzzadó fehér s tarka vitorláival kinlódttak e vízsviatagon. Elgondoltam; be könnyelmű az ember, mikor kirugja lábait alól a szárazföldet s egy deszkára bizza azt, mely alatt a mélység tátongó sirja minduntalan elnyeléssel fenyegeti. — Kedvesen pihentek meg szemeim Piránó és Capo d Istria sajátosságosan összehalmozott házain. Ekkor már a nap vérpirosan borult a jobban és jobban zajongó tenger kékes hullámaiba. Gyönyörű látvány volt; de ebből csakhamar kiábrándított a terjengő esthómaly s még a hidegen süvöltő Bora. A hajóalj szobáiba sietett mindenki; de oda fele sem fért be; engedték azokat a nőknek. Mi sokkal többben a földézetet foglaltunk helyet s ott is a nagy sokaság miatt nem a legkellemesebbet; kiki a felszálló meleg mellé, a kényes közelébe kívánt húzódni. Tizenkét óra lehetett, mikor ha-

jónk inogni, recsegni kezdett, mikor ez óriási böleső körül, rémületes dajkadalokban zugott fel hab és vihar. Kíváncsi voltam megnézni. Szélére álltam tehát hajónknak; de ép a percben kegyetlenül szembeöntött a haragos víz, gondoltam: legalább nem kell megmosdanom. Így jártak mások is. Rémséges éj volt ez arra, ki először volt a tengeren. A hajó földézetén, s magas árboczán félenkül pislogtak a mécsék; az égen sápadtan világolt egy pár csillag; az éj fekete szárnyaival fődte a fölka-vart habokat; a Bora tombolva sirt szép zászlónk összesodort gyűrűzetében. E tájt épen feleutján lehettünk, s ki hinnie, hogy ilyenkor valakit fog a dalolás? S még is úgy volt. Megzendült a „szózat“ és a hajónép nagy része új életre ébredt és vigan dacolt az elemek haragjával. — Ilyen a magyar!! Kezdődött aztán a prózai rész: a tengeribetegség vámozása. Sokan erre egy elkészültek, hogy bizony a szárazon is megkapták volna. Én legkisebb változást sem éreztem. Végre a sok fázás és álmatlanság után hajnalodni kezdett s a közel kék párázatban megpillantottuk a kedves Fiumét. 13 órai kinos utazás után kiléptünk partjára. Noha kora reggel volt, még is tele volt a kikötő az éljenzőkkel. Mint a sáskák megleptük az Europa és a liberalis két kolossális kávéházat s lettünk a kíváncsi bámulásnak tárgyai. Csakhamar a városházán kinek-kinek szállását kijelölték. Én egy igen kedves családhoz jutottam, kik tulságos szeretetökkel éreztetik irányomban nemes lelkületüket. Egy pár pereznai összeszedés után elleptük Fiume minden utcáit. Igen szép és egy néhány szélességével feltűnően jó benyomást tesznek. Palotaszerű házai igen kevés kivétellel mind négy emeletese. Minden ablakból három színű zászló leng. Egyen 48-at olvastam meg. Corzója, melyen folytonosan hullámkzik a nép, sokkal szebb a triestinél. Minden lépten nyomon „éljenekkel“ fogadnak. A fiumei úgy tudja ezt épen, mint a m.-vásárhelyi. Sika-

torai felette keskenyek úgy, hogy a 4-ik emeleten a szembelevővel kezét lehet szorítani. A nagy Deákunkra keresztelt utca kitűnő inpezántul húzódik a tenger mellett, szembe aval most töltik a tengert, hogy egy utcászor palotát emelhessenek.

Fiume a sziklás Karst-hegylánczolat környezetében a Quarneró öbölnek csaknem tetőpontján nyugszik. 12 ezer lakost számlál. A rendetlen óvárost az új elnyomta szépségével. Élénk néppel bír. A férfiak csinos termetűek; a nők közt több szépet lehet látni, mint Triestben. Egyébiránt a nőnem itt sem tehet eroberungot szépségével. A Magyarhonból feles számmal jöttek vetélytárs nélkül juthatnak Párizs almájához.

Van két kikötője, melyek 100-nát több nagy s ugyan annyi kisebb hajót fogadhatnak be. Édes vize tullesz a székelyföldi üde forrásokon.

IV.

E hó 8-án reggeli 6 órakor a Vulkan és Afrika gőzösöken mintegy 800-an elhelyezkedve, Fiume szívélyességéből nagyszerű kirándulást tettünk. Partjait érintettük a vesztegintézetéről híres Martinsiczának, a nemes bort termő Kosztrenának s a tinnhalászatról nevezetes Buccarinak. Mindenfelé köszirtek emelkedtek, lankásabb helyeit kötörmelék borítja s még is dusan virit minden nemes fajú gyümölcs, természetesen bámulatos szorgalom mellett. A gazda ölnyi szélességű parcelláját kőkerttel veszi körül, hogy azt a gédelgetett kis termőföldet megmentse a dulongó viharok elseprésétől. Utunk közel simult a történelmi nevezetességi Porto Re-hez, majd a magyar-horvát tengerpart hosszában a „Canalmal tempon“ keresztül, Zerkreniczát, Selczet és Novit érintettük. Cerquenizen keresztül nézve gyönyörű nyugpontot talál a szem Brebier idilli fekvésén. Midőn 1/4 órányira lettünk

E rövid előzményre — sietek mondani pár szót arra nézve — miként kell próbálni a szenvedő állaton segíteni.

Maros-Vásárhelyt, 1899. sept. 13.

Dósa György.

h. állatorvos.

(Vége köv.)

KÜLFÖLD.

FRANCZIAORSZÁG. Napoleon császár egészsége folyvást javul; értekezik miniszterivel; sétát tesz a szabadban, sőt az orvosok rendes napi látogatásai sem szükségesek már. Mindazonáltal, tudja az egész világ: hogy a válság, ha darab, talán hosszabb ideig, kimarad is, be fog következni bizonyosan; s bekövetkezve nem fog rázkodás nélkül menni keresztül Franciaországon. Lehet következtetni erre, azon már lecsillapult izgalamból, mely közelebből cikázott át az országon. Ép ezért, a lapok a regenség kérdésével foglalkoznak mostanság, s míg némelyek a „veres herceg” mellett buzognak, addig a császárné pártfogásában részesülő „Figaró” nyíltan s tartozkodás nélküli kél ki ellene.

POROSZORSZÁG. A porosz király nézi katonáit; s Berlin ünnepet ült e hó 14-én Humboldt emlékére. A sajtó általában hangot ad ez ünnepi hangulatnak. Egyik szabadelvű porosz lap így ír: „ez alkalomból, még nem némult el a csoda-mesék felőli versengés, melyekhez sok század csatolta legnemesebb érzelmeit és már egy újabb istentisztelet magva lép előtérbe, mely a nép ünnepeinek alakját veszi fel. A csodák hite eltűnedezik az emberek szelleméből. Az emberi szellem tettei új világot vetnek a jövő nemzedékekre és világosabb érzelmeiket keltenek a népben, melyek egy felvilágosodott korszak újabb kultuszának magvát rejtik magukban. — Egykoron, ha a szellem kultusza fog diadalmaszkodni, azon napok, melyek a nép kezdeményezéséből lettek ünnepek, az emberiségre nézve a felépülés napjai leandennek.” Egy másik inkább politikai jelentőségét emeli ki az ünnepélynek. „A nép tudta, így ír a nevezett lap, hogy a szabad kutató, a politikában is csak a szabadság elveinek embere lehet. Tántoríthatatlan volt H. szabadelvűségében és azért nagyon szomorí-

totta annak látása, hogy a szabadelvűség mily lassu haladásokat tett államában. A tudomány, az általános műveltség, a népnevelés haladása volt főcélja, és haladásnak tartotta a szabad államalkotmányokat is.”

SVÁJCZBAN a béke és szabadság-liga ez évi gyűlése, — mely már harmadik — folyó hó 14-én nyílt meg. Következő tárgyak vannak napirenden: Európa szövetségi szervezésének alapfeltételei. Megoldása a keleti kérdésnek, a lengyelrel együtt, a békeliga elvei szerint. Megvizsgálása azon eszközöknek, melyek a polgárok között minden gazdasági és társadalmi ellentétet megszüntetnének. A gyűlés nem követel egyebet tagjaitól, mint szilárd hitet a szabadság által létrehozandó békében. Eszközül használandók: nyilvános gyűlések, és a sajtó.

OROSZORSZÁG lengyel és német részeiben űzött oroszítás kezd megteremni pusztító gyümölcsöt. A németek, kik nem csak Lengyel, de Oroszországban is némi viráztatásra emelkedtek és ipart; most tömegesen menekülnek a hatalmaskodás elől, elhagyván az országot, melyben, ennek következtében ismét a régi állapotba hanyatlik vissza minden. A gyárak kezdenek megállani, a föld veszteti értékét. Orosz és Lengyelországban két év alatt felényi értékre süllyedtek a földbirtokok; sőt közvetlen Poroszország szomszédságában is, csak ötödét éri a birtok azon árnak, mit amott adnak. Vajjon mikor jut el a kormány a körülmények helyes ösmeretére?

VEGYES.

* **Báró Eötvös József**, vallás- és oktatásiügyi miniszter ur tegnap érkezett Kolozsvárra s onnan bihetőleg jövő szombaton érkezik városunkba. Képviselő testületünk legközelebbi gyűlésében el is határozta e kedves vendég ünnepélyes fogadtatását, mely bizonyára az őszinte öröm által fog legszebben ragyogni. — Ugy halljuk az érkezés estélyére fáklyás-menet is van tervben, valamint társasbédről is van szó, melylyel a magas vendég megtiszteltetné. Akár így, akár úgy: hozza isten szerencsésen körünkbe, s legyen itt mulatása áldásos nevelés-ügyünkre nézve. Talán egy real-iskola...

* **Gróf Péchy Manó**, az erdélyi részek

A társas körülmény úgy hozta magával, hogy 6 frt fizetve, utnak induljak Velenczébe. 9-én reggel 5 órakor készen várt a 420 lórejű Vulkángőzös. Csakhamar rátelepedtünk 443-man s szívélyes bucsut véve a partig kísért kedves fumeiektől, őket s ők minket éljenzve, hatalmas hajónk szörnyű dörömböléssel beindul a quarnerói öbölbe. Lassankint a kékes távolba került a szép Fiume, csak a Maggiore hegy nem akart elmaradni, bekísért a nyílttengerre, honnan már többé nem láthattuk. Déli 12 óráig jól esett még szárazföldet láthatni, de a hogy a polai világító tornyot elhagytuk, a beláthatatlan tenger mindent elnyelt körülöttünk. Még csak hajókat sem láttunk Velence közeléig. Gözösünkön vigan voltunk s egy párszor igen kedves meglepetést szereztek a mellettünk jó magasra felugráló delfinek a szintén utánok vízszínen uszkáló nagy czápák. Ugy látszik a megijedett delfinek közelünkben kerestek menhelyet, s nem ok nélkül, mert a czápák tisztas távolban maradtak hátra.

D. u. 4 órakor messzi távolban megpillantottuk a szt-Márk tornyát. Mindenki a földéltre sietett s forróan vágyott közeledni a lagunák csodaszzerű városához. Hatkor megérkeztünk. Száz és száz bárka és gondola rohant meg. A rendőrség igen jelesen viselte magát ez arzatlan nép ellen. Míg a szárazra tehetők lábunkat 7 óra lett. Minden vendéglő a most és azelőtt jöttekkel be volt telve. Sokan magán házakhoz szállottunk, hol kényelmesebb és olcsóbb a lakás. Én napjára egy csinosan beburorított és szolgálatl ellátott szobáért 1 1/2 frankot (60 krt) fizetek; az igaz, hogy alig merek lepillantani, oly magasban van. A hogy beszállásoltunk, azonnal a Márktérre siettünk. Ennek szépsége, mely a nagyszerű kivilágítással még inkább nő, képzelet felülhalad. Mintha csak a félvilág idejött volna, annyi itt a sétáló. A lámpák fényében

királyi biztosa, e hó 17-én tért vissza nyári utjából Kolozsvárra.

* **Mikó Mihály**, marossszék főkirálybírája is visszaérkezett tegnap felső-fehérmegyei kormánybiztosi működéséből.

* **A városi képviselőtestület** mult szombati ülésnek főbbtárgyai a következők voltak: Az oktatásiügyi miniszter ur fogadtatására tendő költségek utalványoztatnak a tanács számára. Reich Lajos törvényszéki kiadó állomásáról lemondván, helyébe Ajtai Gyula választott meg 34 szavazattal 53 közül; a közgazdasági miniszterium leirata a lőtenyészési bizottságok ügyében tudásul vétetett s a tanács utasította a fogadtatásra; a belügyminiszterium értesítése, mely szerint a költségvetési helybenhagyatott örvendetes tudásul szolgált; Udvarhelyszék felhívásának, a telekkönyvezési helyszínelés gyors keresztülvitele tárgyában való kérelmezésre nézve, elégtételt; Nagy-Bánya városának leégett tornya javára, 50 frt utalványoztatott; egy személyi kérvény ellátatott; a tanács azon intézkedése, melylyel a vasutépítkezési tüzi fa szállítása vámmentesített, felfüggesztendőnek határozatott, s végül a rendészeti bizottság utasítatott, hogy a világítási s emésztő-takarítási szerződések megújítására nézve véleményes előterjesztést adjon a közelebbi közgyűlés elé.

* **Hajnal Lajos** kalocsai érsek szülővárosa, Szécsény mezővárosban építendő kath. népiskola számára 2000 frtot ajándékozott; a tanító személyzet javadalmazására pedig a már adott 1000 frthoz még 8000 frt alapítványt tett.

* **A vallás- és közoktatásiügyi magyar kir. miniszter** rendeleténél fogva a kolozsvári és nagyszebeni kir. jogakadémián fennálló három éves tanfolyam, a következő 1869—70. tanév kezdetével megszüntetett, a négy éves tanfolyam mindenkire kötelezőnek nyilvánítottatott olyformán, hogy az 1863—70. tanév kezdetével a 3 éves tanfolyamra új hallgatók többé fel nem vétetnek; e 3 éves tanfolyam jelenlegi hallgatói azonban tanulmányaikat még e tanfolyam szerinti rendben 1871 tanév végeig befejezhetik.

* **A magyar-román határkérdés** elintézése ügyében a román kormány küldetett: Negri Constantin, Doniciu volt miniszter és Penkovics ezredes Brassóba megérkeztek. A vegyes bizottság már tartott értekezletet s a jegyzőkönyvet gr. Bély indítványára franczia nyelven fogják szerkeszteni.

volna Zenghoz, a Bora (éjszaki szél) rémületesen megkavarta a tengert úgy annyira, hogy vesztély nélkül nem volt tanácsos tovább menni. Visszatértünk tehát Veglia sziget felé, ezt és a Chorsó szigetet körül hajókáztuk. A két hajó találkozásakor „Salve”-ra dörögte meg az ágyuk s rákéták bocsáttattak fel, a matrózok pedig jó kedvükben a szédületes magas arboczkok tetejére kusztak fel. Veglia városka szabályos kerekded dombon fekszik, igen szépen tekint a tengerre. A „Bocca piccolából (kis száj) átjöttünk a „Bocca grande”-ba, innét az istriai tengerpartra, hol a gesztenye-, olaj-, füge- és babérfákkal dusan megáldott falvak és kéjlakokat tarkáló hegyoldalon elbámulva, illantunk el Moszczenicza, Lovrana, Ika s az osztrák Nizzának méltán keresztelt fénségű regényességű Abbattia előtt. Scarpa lovagnak itt gyönyörű villája és diszkertje van. A bámuló nép mindenütt viharos örömmel üdvözölt. Mi sem maradtunk adósok. Sokan résztvettek e kirándulásban a fumeiek közül. A barátságos ismerkedést igen kedves társalgás és mullatság követte. Az egyik hajón Bunkó, a másikon olasz zenészek voltak. Mindegyre tánczra pendültek az ifjak s még az éltesebbek is. A csárdás egyre járta s a mi különös, az olasz nők igen szépen lejtették. Számukra bőségesen is kijutott abból. — 12 órai szakadatlan tengeri utazás, után esti 6 órakor a Molon reánkvarakozó ezer és ezernek üdőkialtásai között szerencsésen partraszállottunk, kiki az után látván, hogy a várostól adott bálon jelen lehessen, mely 9-kor kezdődött s igen kedélyesen és fényesen tartott meg.

A szakosztályok működéséről kellene írnom, de miután azokról szabatos leírást hoz a „Napi Közlöny”, szabadon mellőznöm; elég az, hogy minden osztályban — kevés kivétellel — oly értekezéseket hallottam, melyek a magyar tudományosságnak minden hol dicsőségére válandnak.

uszó mesés drága kirakatok, a hajdani világ hatalomról beszélő márványpaloták, a világhírű Márktemplom oly benyomást tesznek az idegenre, melyet feledni soha sem tud. E varázsszerű hatástól megigézve ültünk a goldolába, hogy ez est szépségét élvezzük a „Grand canale-n. Ez óriási márvány palotákkal megakott canalison ijeszítő csend uralkodott. Alig láttunk egy-egy gyertyát égni azokban. Egész hosszú sorok lakatlanul állnak. Szomorú képe ez a mostani Velencének; letűnt hatalma s dicsőségéről valódi fogalmat nyújt. Vidor társaságunk e szokatlan csendben rágyújtott a szép magyar dalokra, melyek tán itt hangzanak a világon legszebben. E kirándulás után újból visszatértünk a szt Márk-terére, hol kevés idő múlva, mint épen Vásárhelyt a barnafiuk, úgy ráhúzták az olaszok a „Rákóczit”, mit éljenzés és taps nélkül meg nem állhatott a magyar. Húztak igen jó csárdásokat; és mi a jeles sör mellett szinte Magyarhonban képzeletük magunkat. 10-én 8 óráig esti 7-ig jártunk, hol gondolán, hol gyalog. Első volt a szt Márk-temploma, tornya, Dogek palotája, börtönei és sohajok-hídjával: Zachariás temploma. Mária del-salute, Habilidadento salvati (mozaik gyár). Palazzó Muna. Dei belli arte, Ponte de carite (Ponte ferro) Ponti de Rialto Teater de Fenice, Piazzá de S. Luca (ez a város közepe) Ecclesia de S. Jacobo (ezt az Atilla előli menekülés emlékére építették) a Jezsuiták temploma: S. Aristoforo S. Michaelé és Murano szigete, üveg-gyöngygyár és a galanteria muzeum; holnap folytatjuk a látogatást. Mindenről röviden irandok úgy, a milyen benyomást tett reám; de most a hosszas bágyadtág után az álom édes gyönyöréhez hajtnak szemem s ez nem lesz jókor, mert már éji egy órát vertek a torony harangjai.

(Folytatása köv.)

Balázs Antal.

* **Dráguss Károly és neje** a híres kényedelő Ling-Lookkal, egy halljuk, előadást rendeznek ma Lénárt Károly nagytérképében. A kolozsvári lapok bámulatosakat írtak előadásukról s így mi is kíváncsian nézhetünk a mai est elé.

* **Megint színészeink lesznek.** Novák szintársulata Nagy Károlyból, a telet városunkban fogja tölteni s előadásait, mint mondják, nov. elején kezdi meg — meglátjuk mily sikerrel? — az anaspont, melyet ez egyház elfoglalt ezelőtt pár évvel, csak mint sötét mellék darabot teszem hozzá még: szegény nép, szegény megye.

Megegynek tehát elengedhetlenül buzgó pártfogásra volt szüksége, mely szóval és ténnyel az önbizalmi erőt visszaidézzé, a kébleket s az égető sebeket gyógyítsa. Örömmel jelezhetem, hogy ily üdvös pártolást valánk szerencsések nyerni még Macskási Ferencz urban. Most tisztelt jeles hazánkba ritka jótéteményeinek ciklusát azzal nyitja meg, hogy 1865-ben egyházunk díszes iskolát nyert, e fényes tettet gyorsan követé más, meg más, úgy, hogy a romok megelevenedtek, a rozszant, enyésző-félben létező építmények helyét újak, díszesek helyettesítik. És most ott díszleg ez imaház a maga egyszerű evangéliumi méltóságában tornyával (mi merőben ujonan épült) csinos fedélzetével és tetszetős környezetével, mint kétségbevonhatlan örök-élő tanuja, jeles hazánkba nemeslekkletének, fennkölt jellemének és áldozatra kész szívének!

Meleg buzgalommal osztozott e mecenaskodásban ünnepelt jótévőnk szeretett neje gr. Grundemann Julia urnó is. Kimondhatlan édes örömmel szemléltem a nemes versenyt, mely a szerető házasság felek közt kifejtett, csak hogy ez elesett megyén segéljenek. A kegyes grófnő magára vállalni méltóztatott a kéregetés nem kedves munkáját, ívet nyitott, melyet nem sokára résztvevők nevei ékesítének; de ki is birt volna ellentálni, a helyzet komolyságát behatólag ecsetelő bájos szavaknak?!

E helyütt — úgy vélem nem követendek el szerénytelenséget, — ha megemlítem, egyszerűsmind a közelebbi kegyes adakozók névsorozatát, kik megyénk új lendületére befolytak: gr. Teleki Sámuel adományozott 100 frtot, gr. Teleki Ilona 10 frt, b. Bornemissza Lipót 10 frt, középő gr. Teleki Domokos toronygombot (25 frt), Valaki 10 frt, id. Bethlen Gáborné 5 frt báró

tokh. i. Ruzsa Juon Bartus József e. birtokh. i. Jancsó Amalia Balog István e. adósságos ü. Csiki Jergely Albert Lajos e. adósság i. Feldinger Lipótnak Lobovich József e. birtokh. Hadnagy Miklósnak Szabó Pál örökösé ellen adósság.

Előadó k. t. bíró Pipos Péter által.

A k. kincstárnak Rosenfeld József e. 665 frt i. Keresztes Mártonnak Joáson István e. egy kaszáló i. Kornhoffer Lajosnak Tatter Antal és t. e. 300 frt. i. Szamosi Pálnek Dórái János e. 95 frt i. Károlyi János

görgényi ref. lelkész.

Rövid utasítás.

A házi állatokon jelenben járványos alakban mutatkozó száj- s köröm-fájásra nézve.)*

Ezen lobos — vérvegyi — kórnak fészke a szájtakhártyája, valamint a lábvégek, körömök. E két helyt mutatkozó fájdalom — legtöbbszörre együtt párosulva lépik föl.

A kórokat egyfelől a légkörben, mint ismeretlen gerjes tulajdonu befolyásban keresik sikertelenül, másfelől pedig ragály általi fertőzésnek is tulajdonítják azt.

A betegséget legkönnyebb felismerni: midőn ugyanis a fájós száju állat nem eszik, — mert nem ehetik; a száj szünetlen habzik s nyáladzik, — és ha benn a takhártyát vizsgáljuk, — mit egyébiránt az állat nehezen enged meg — azt fölötté veresnek s forrónak találjuk, — ez a kitörő szájfájásnak kórkepe. Épen úgy a lábfájást, a sántítást, lábvégek érzékenysége, a láboknak cserélgetett gyakori fel-felemelgetése, s az állatnak legtöbbet fekvése, elég nyíltan jelölik. Ha megvizsgáljuk a körömöket, azoknak felső karimáját, az ugynevezett pártát, valamint a köröm közti csatornát,

*) E gyakorlati utasítást, a megyei állatorvos urtól, bár székünk és városunk törvényhatóságilag terjeszti, czélszerűnek láttuk lapunk által is lehetőleg közkinccsé tenni.

III. A bűnügyi osztályban.

Előadó k. t. bíró Schneider József által.

Nedela Juon sulyos testn sértés Benie Mihály sulyos testi sér. Braniste Gyorgye sulyos testi sértés. Moczan Rózálin és társ. lopás.

Előadó k. t. bíró Vajda Simon által.

Bese György lopási bűnügye.

kozó hólyagsák felfakadván, azokból tiszta sárga színű folyadék ürül ki, s a nyomon maradt sebecskék egy pár nap alatt beheggednek s ezzel kevés fáradság s költséges gyógykezelés nélkül is 8—10 nap alatt a betegség könnyen lefoly. Ellenkezőleg történik a dolog a második rosz nemü- s néha más betegséggel is — mind pl. lépfenével szövődhetett esetben. Ilyenkor a megháborított vérkeringésből folyólag — a szív s érverés, lélegzés — sokkal sebesebbek, s a rosszabbra ráismerhetünk az említett lázos tünetekből, a midőn mindezek az első jónemű betegségben alig lesznek észrevehetőek, — de emez második esetben a növekedett roszszal fokozódnak: és a mondott lobos jelenségek nem csak a szájtakhártyáján, hanem azonkívül a szomszéd részekben is t. i. ajkak-, pofák-, szemeken is észlelendők lesznek. Szintén úgy a szájban képződött hólyagsák a sárgás, tiszta szín helyett, kékes-vereset, — valamint a beltartalom zavaros véres folyadékot mutat föl; a hátramaradt fekélyek az egyszerű gyógykezelésnek is nehezen engednek, sőt néha az állat el is vesztet. A körömökön — hasonló szelid s rosz kórtünetek foroghatnak fönn.

Midőn e betegség mindenféle házi állatra, rag által is terjedőnek tapasztaltatik, — ugyanazért a beteg állatot az egészségéstől teljesen elkülöníteni szükség. Sínlődő állatnak tejét, vaját, húsát nem kell élvezni, mivel az embernek is betegséget szülhetnek azok.

TÁRCSA.

Uti képek.

(Folytatás)

Az „Eolus“ postagőzős 2-án reggeli 10 órakor indult Fiumébe; a tudósok közül csak 100-an férhettek be. Irányát a tengerparti városok felé vette, hol időnkint kikötött s az olaszoktól nagy előzékenységgel fogadtatott. Kínálták a magyart mindenféle izletes gyümölcsesek. Pólat egészen bejárhatták. E gőzös másnap délután érkezett meg ünnepélyes fogadtatás közepett, Fiumébe. Mi 332-en 3-án délutáni 5 órakor indultunk meg a nemzeti zászlóktól díszített „Áfrikán“ Triest minden rangu s nemű lakója kísérték a hajóra s nézett meddig a láthatárról eltűntünk. A Bora meglehetősen fújt, a tapasztaltak vihárt jósolgattak. Én nemzeti szent jelvényünk alá állva, néztem a háborgó tengert s rajta közel a távolban feltűnedező vándorhajókat, melyek duzzadó fehér s tarka vitorláival kinlódttak e vizsivatagon. Elgondoltam; be könnyelmű az ember, mikor kirugja lábait alól a szárazföldet s egy deszkára bizza azt, mely alatt a mélység tátongó sirja minduntalan elnyeléssel fenyegeti. — Kedvesen pihentek meg szemeim Piránó és Capo d Istria sajátosságosan összehalmozott házain. Ekkor már a nap vérpirosan borult a jobban és jobban zajongó tenger kékes hullámaiba. Gyönyörű látvány volt; de ebből csakhamar kiábrándított a terjengő esthómaly s még a hidegen süvöltő Bora. A hajóalj szobáiba sietett mindenki; de oda fele sem fért be; engedték azokat a nőknek. Mi sokkal többben a földézetben foglaltunk helyet s ott is a nagy sokaság miatt nem a legkellemesebbet; kiki a felszálló meleg mellé, a kémény közelébe kívánt húzódni. Tizenkét óra lehetett, mikor ha-

jónk inogni, recsegni kezdett, mikor ez óriási böleső körül, rémületes dajkadalokban zugott fel hab és vihar. Kíváncsi voltam megnézni. Szélére álltam tehát hajónknak; de ép a perczben kegyetlenül szembeöntött a haragos víz, gondoltam: legalább nem kell megmosdanom. Így jártak mások is. Rémséges éj volt ez arra, ki először volt a tengeren. A hajó földézetén, s magas árboczán félenkül pislogtak a mécsék; az égen sápadtan világolt egy pár csillag; az éj fekete szárnyaival fódte a fölka-vart habokat; a Bora tombolva sirt szép zászlónk összesodort gyűrűzetében. E tájt épen feleutján lehetünk, s ki hinné, hogy ilyenkor valakit fog a dalolás? S még is úgy volt. Megzendült a „szózat“ és a hajónép nagy része új életre ébredt és vigan daczolt az elemek haragjával. — Ilyen a magyar!! Kezdődött aztán a prózai rész: a tengeribetegség vámozása. Sokan erre egy elkészültek, hogy bizony a szárazon is megkapták volna. Én legkisebb változást sem éreztem. Végre a sok fázás és álmatlanság után hajnalodni kezdett s a közel kék párázatban megpillantottuk a kedves Fiumét. 13 órai kinos utazás után kiléptünk partjára. Noha kora reggel volt, még is tele volt a kikötő az éljenzőkkel. Mint a sáskák megleptük az Europa és a liberalis két kolossális kávéházat s lettünk a kíváncsi bámulásnak tárgyai. Csakhamar a városházán kinek-kinek szállását kijelölték. Én egy igen kedves családhoz jutottam, kik tulságos szeretetökkel éreztetik irányomban nemes lelkületüket. Egy pár pereznői összeszedés után elleptük Fiume minden utcáit. Igen szép és egy néhány szélességével feltűnően jó benyomást tesznek. Palotaszerű házai igen kevés kivétellel mind négy emeletsek. Minden ablakból három színű zászló leng. Egyen 48-at olvastam meg. Corzója, melyen folytonosan hullámkzik a nép, sokkal szebb a triestnél. Minden lépten nyomon „éljenekkel“ fogadnak. A fiumei úgy tudja ezt épen, mint a m.-vásárhelyi. Sika-

torai felette keskenyek úgy, hogy a 4-ik emeleten a szembelevővel kezét lehet szorítani. A nagy Deákunkra keresztelt utca kitűnő inpezántul húzódik a tenger mellett, szembe aval most töltik a tengert, hogy egy utcászor palotát emelhessenek.

Fiume a sziklás Karst-hegylánczolat környezetében a Quarneró öbölnek csaknem tetőpontján nyugszik. 12 ezer lakost számlál. A rendetlen óvárost az új elnyomta szépségével. Élénk néppel bir. A férfiak csinos termetűek; a nők közt több szépet lehet látni, mint Triestben. Egyébiránt a nőnem itt sem tehet eroberungot szépségével. A Magyarhonból feles számmal jöttek vetélytárs nélkül juthatnak Párizs almájához.

Van két kikötője, melyek 100-nát több nagy s ugyan annyi kisebb hajót fogadhatnak be. Édes vize tultesz a székelyföldi üde forrásokon.

IV.

E hó 8-án reggeli 6 órakor a Vulkan és Afrika gőzösöken mintegy 800-an elhelyezkedve, Fiume szívélyességéből nagyszerű kirándulást tettünk. Partjait érintettük a vesztegintézetéről híres Martinsicának, a nemes bort termő Kosztrenának s a tinnhalásatról nevezetes Buccarinak. Mindenfelé köszirtek emelkedtek, lankásabb helyeit kötörmelék borítja s még is dusan virit minden nemes faju gyümölcs, természetesen bámulatos szorgalom mellett. A gazda ölnyi szélességű parcelláját kőkerttel veszi körül, hogy azt a gédelgetett kis termőföldet megmentse a dulongó viharok elseprésétől. Utunk közel simult a történelmi nevezetességű Porto Re-hez, majd a magyar-horvát tengerpart hosszában a „Canalmal tempon“ keresztül, Zerkreniczát, Selczet és Novit érintettük. Cerquenizen keresztül nézve gyönyörű nyugpontot talál a szem Brebier idilli fekvésén. Midőn 1/4 órányira lettünk